

Lesekroken

Undervisningsopplegg til forsiden av Nysgjerrigper 3/2021

Hvorfor har noen laget denne teksten?

Av: **Tuva Bjørkvold**

– Forfatter, ressurslærer for Nysgjerrigper og førsteamanuensis ved OsloMet

Når en jobber med kritisk tenkning med elevene, kan det være hensiktsmessig å ta for seg én del om gangen. Én del av kritisk tenkning handler om å forstå at tekster er laget av en grunn, og å finne denne grunnen. For å bli en kritisk leser kan det derfor være lurt å venne seg til å stille spørsmålet: «Hvorfor har noen laget denne teksten?»

Noen ganger er hensikten bak en tekst å gjøre folk interessert, informere eller å underholde. Andre ganger vil en kanskje provosere eller få folk til å gjøre noe. For å komme inn i tankegangen med å finne hensikten bak en tekst kan det være lurt å starte med forsiden på Nysgjerrigper-bladet. Det er fordi den har få tekstelementer og disse tydelig er plassert der av en grunn.

La elevene studere forsiden et par minutter. Still deretter spørsmålet:

«Hvorfor har noen laget denne teksten/ forsiden?» La elevene bestemme om de vil se på enkeltoverskrifter, bilder eller annet de legger merke til. Følg opp med «Hvorfor tenker du det?».

Elevene vil da måtte argumentere for hvorfor de mener teksten er laget, for eksempel en spesiell overskrift. Utfordre dem til å ha en gyldig argumentasjon, der andre også kan følge tankebanen og sjekke om de mener forslaget er rimelig. Eksempler på hvorfor noen har laget teksten, kan være:

Lesekroken setter søkelys på kritisk tenkning gjennom en rekke artikler. En annen tilnærming finner du i Lesekroken nr. 2-2021: «Sjå samanhengar mellom artikkelen og dine egne erfaringar».

› Jeg tror teksten er laget for å informere om vinnerne av Nysgjerrigper 2021. (Teksten informerer.)

› Jeg tror teksten er laget for å friste oss til å være med i Nysgjerrigper-konkurransen. (Teksten påvirker oss til å gjøre noe en gang i framtiden.)

› Jeg tror teksten er der for at vi skal få lyst til å sjekke hva ordsuppe er. (Teksten påvirker oss til å gjøre noe nå.)

› Jeg tror noen vil vise at det går an å forske på fred. (Teksten informerer oss.)

Skriv opp mange forslag i klassen, og vurder om forslagene er rimelige, ut fra hvordan elevene argumenterer. Til slutt kan elevene få noen minutter til å undersøke bladet. Oppsummer gjerne med å spørre om den kritiske nærlesingen av forsiden påvirket dem til å gjøre noe.

Lesekroken

Undervisningsopplegg til forsiden av Nysgjerriger 3/2021

Av: Tuva Bjørkvold

1 Hvorfor har noen laget forsiden på den måten den er? Snakk sammen.

- Gi en grunn til hvorfor du tror forsiden er laget som den er. Hvorfor tror du det?
- Finn flere grunner til hvorfor forsiden er laget som den er, og begrunn hva du mener.

2 Hvor mange steder på forsiden finner du skrift, symboler, tegninger eller bilder som har med Nysgjerriger å gjøre?

3 Detektivlesing

- Omtrent hvor stort, i cm, er trofeet vinneren av Nysgjerriger-konkurransen får?
- Hvorfor står det et spørsmål om brostein nederst på forsiden? Begrunn svaret.
- Det står «Hvordan forsker vi på fred?». Hvem tror du «vi» er? Begrunn svaret.

